

Lägesrapport november 2008

Bakgrund

Strax innan jul förra året fick kommunen och länsstyrelsen besked från Naturvårdsverket att vi får ytterligare 5,5 miljoner kronor för det fortsatta arbetet i Miljöprojekt Gusum! Därutöver lägger kommunen i egen insats ytterligare 0,4 miljoner kronor i projektet. De statliga medlen vi fick beviljade är mindre än vad vi ansökte om, vilket betyder att vi behöver prioritera vilka aktiviteter som vi kommer att genomföra inom projektet under de närmaste två-tre åren. Men vi kommer förstås också att ta tillvara möjligheten att återkomma till Naturvårdsverket med förnyade ansökningar om utredningsmedel där vi ser att det finns ett fortsatt utredningsbehov.

Kommunen är från årsskiftet huvudman för hela projektet, och har bemannat med projektstöd (40% tjänst på tekniska förvaltningen) och med tekniskt stöd (Envipro).

Det fortsatta arbetet nu de närmaste åren (2008-2010) omfattar noggranna undersökningar av föroreningarna i det gamla Bruksområdet, i Gusumåns vattensystem samt av utsläppen över Gusums samhälle.

Projektet samordnas även med det utredningsarbete som Voith Fabrics och Outokumpu Nordic Brass utför vid sina respektive anläggningar. Även de deponier som bruket använde omfattas av projektet.

Syftet med det fortsatta arbetet är att i detalj få kunskap om vilka risker som finns för människors hälsa och för miljön med anledning av de förhöjda föroreningshalterna, och att därefter ta fram och föreslå de åtgärder som behövs för att begränsa eller ta bort riskerna.

Gamla bruksområdet prioriteras nu!

Undersökningarna av mark, grundvatten och byggnader på det gamla bruksområdet prioriteras särskilt i år och aktiviteterna beskrivs kortfattat nedan. Syftet är att få fram tillräckligt underlag för att kommunen via länsstyrelsen ska kunna gå in med en ansökan till Naturvårdsverket om åtgärdsmedel för bruksområdet.

Får vi positivt besked från Naturvårdsverket kan förberedelser inför saneringen och upphandling av rivningsentreprenad göras under första halvåret 2009. Om allt därefter går enligt planerna, skulle arbetet med saneringen av byggnaderna kunna inledas hösten 2009.

Kort om aktiviteter under 2008

Dokumentation av gamla bruksmiljön

Under sommaren har arbetet med att dokumentera gamla bruksmiljön inletts. Kommunen har anlitat kulturvetaren Albin Lindqvist för att göra en kulturhistorisk inventering av byggnaderna och de verksamheter som bedrivits i de olika lokalerna. Arbetet pågår för fullt och omfattar bland annat genomgång av ett stort arkivmaterial och ritningsmaterial, intervjuer och fotodokumentation. Även läns museet deltar i arbetet.

Modellbyggaren Michael Delden har av kommunen fått i uppdrag att bygga upp en modell i skala ca 1:200 av bruksmiljön som det såg ut innan branden. Modellen beräknas vara färdig i vår, och planeras då ställas ut på Bruksmuseet.

Provtagningar av mark

I juni gjorde SGI (Statens Geotekniska Institut) undersökningar av marken på bruksområdet. Ett antal upp till 2 meter djupa provgropar grävdes ner till grundvattenytan, och i ett tiotal punkter genomfördes 3-5 meter djupa borrhningar genom fyllningen ner till ren mark, i regel en bit ner i den underlagrande leran.

I SGI:s uppdrag har även ingått att inventera utvändiga ledningar och brunnar och att göra en bedömning av stabiliteten i marken på bruksområdet i anslutning till Gusumån

Provtagningar av grundvatten och ytvatten

Kompletterande undersökningar av grundvatten i befintliga grundvattenrör utfördes av kommunen i maj på bruksområdet, hos Voith, och i samhället. En ny provtagningsomgång av grundvattenrören på bruksområdet och hos Voith genomfördes i september.

Utöver arbetet med gamla bruksområdet så har även vissa provtagningar av ytvatten i Gusumsån genomförts under hösten.

Provtagningar av byggnader och byggnadsmaterial

Nu under augusti-november har konsultfirman Sweco utfört inventering, inmätning av byggnaderna och provtagning av byggnadsmaterial på bruksområdet och i panncentralen. För att underlätta arbetet anlätades dessförinnan Allren för att sortera och transportera bort diverse skräp och avfall från bruksområdet.

De material som nu provtagits är betong, tegel, puts, trä, färg och slam. Syftet med provtagningen är att kunna ta fram en strategi för hur man vid rivningen ska kunna särskilja rent byggnadsmaterial från förorenat. I Swecos uppdrag har också ingått att noga mäta in alla byggnaderna, för att sammantaget kunna få ett bra underlag att beräkna mängder av olika byggnadsmaterial inför rivningen.

Sommarens och höstens undersökningar av mark och byggnader ligger till grund för den riskbedömning och den åtgärdsutredning som kommunens tekniska stöd tar fram för bruksområdet. **Arbetet resulterar i förslag på åtgärder för såväl mark som byggnader.**

För byggnaderna är det uppenbart att det är rivning som är det enda saneringsalternativet. För marken däremot kan det finnas olika alternativ, beroende på möjlig teknik, kostnader och vilken ambitionsnivå man vill uppnå i saneringen.

Ett möte för allmänheten kommer att hållas i januari/februari där förslagen till åtgärder kommer att presenteras. Man kommer i samband med mötet och ett par veckor därefter att ha möjlighet att ge förslag och lämna synpunkter. Därefter ska kommunen fatta beslut om vilka åtgärder man kommer att förespråka i ansökan till Naturvårdsverket om medel för att sanera gamla bruksområdet.

Projektgruppen /genom Annette Källman